

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק**

בג"ץ 10022/07

בעניין :

1. פותנה אבו אלעישי, ת"ז 950343368, תושבת שכם, מוחזקת כיום בבית סוהר השרון.
2. עבדאללה נאבולסי, ת"ז 851988246, תושב שכם, מוחזק כיום בכלא מגידו.
3. רדואן אסמאעיל סוידאן, ת"ז 850767146, תושב שכם, מוחזק כיום בכלא מגידו.
4. עומר מוחמד ערפאת, ת"ז 850455775, תושב שכם, מוחזק כיום בבית סוהר מגידו.
5. עאטף סלימאן עודה עביאת, ת"ז 92062979, תושב בית לחם, מוחזק כיום בבית סוהר שקמה.
6. כותר יוסף עארף דיאב, מס' ת.ז. 997366034, תושבת קלקיליה.
7. פארס אבו חסן עו"ד, ת"ז 948345236, תושב שכם.
8. הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, ע.ר 4-885-016-58.
9. רופאים לזכויות אדם, ע.ר 14-22-14-580.

כולם ע"י ב"כ עוה"ד פידא קעואר ו/או אליהו אברם ו/או תחריר עתאמלה-מהנא
ו/או סמאח אלחיטיב-איוב ו/או יערה קלמנוביץ
מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל
רחוב בלומנפלד 31, ת.ד 4634, ירושלים 91046
טל': 02-6429825, פקס: 02-6432847

העותרים

נגד

1. נציב שירות בתי הסוהר
2. מפקד בית סוהר עופר
3. נשיא ביהמ"ש הצבאי לערעורים ביהודה
4. נשיא ביהמ"ש הצבאי יהודה
5. נשיא ביהמ"ש הצבאי שומרון

ע"י פרקליטות המדינה
רחוב צלאח א-דין 29 ירושלים
טל': 02-6466590; פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירת עצירים למתן צו-על-תנאי ולמתן צו ביניים

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנה למשיבים ומורה להם לבוא וליתן טעם:

1. מדוע לא יתקינו תאי מעצר נוספים ליד בית המשפט הצבאי יהודה שבמחנה עופר וליד בית המשפט הצבאי שומרון שבמחנה סאלם (להלן: **בתי המשפט הצבאיים**) ויגבילו את מספר העצורים שמותר להחזיקם בתא;
2. מדוע לא ירשו לעצורים המוחזקים בתאים ליד בתי המשפט הצבאיים גישה לשירותים בכל שעות היממה;
3. מדוע לא יתקינו פתחי אוויר נוספים וכן מאווררים ו/או מערכת מיזוג אוויר ו/או מערכת חימום בתאי המעצר שליד בתי המשפט הצבאיים, אשר יהיו מספיקים לשמור על תנאי איורור ואקלים סבירים בכל עונות השנה;
4. מדוע לא יתקינו ברזי שתייה בתוך התאים שליד בתי המשפט הצבאיים;
5. מדוע לא יגישו שלוש ארוחות ביום לעצורים המוחזקים בתאים שליד בתי המשפט הצבאיים;
6. מדוע לא יקצו תא או חדר ליד בתי המשפט הצבאיים אשר יהיה מיועד למפגש בין העצור לבין עורך דינו, בתנאים אשר ישמרו את סודיות השיחה וחיסיון פגישתם.

בקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא צו ביניים המופנה אל המשיבים והמורה להם שלא להחזיק את העותרים 1 עד 6 בתאי המעצר שליד בתי המשפט הצבאיים, ולא להחזיק בהם עצורים אחרים הממתינים לדיוניהם בבתי המשפט הצבאים, כל עוד לא יקטינו את הצפיפות בתאי המעצר, ואפשרו לעצורים גישה בכל עת לשירותים, יספקו מי שתייה בתוך התאים, יבטיחו כי העצורים יקבלו שלוש ארוחות ביום שבו מתנהל דיון בעניינם, ויבטיחו תנאי אקלים ואיורור סבירים בתאים, כל זאת עד לסיום הדיון בעתירה.

ואלה נימוקי הבקשה לצו ביניים:

1. מטרת עתירה זו הינה להביא לשינוי מהותי בתנאים הבלתי אנושיים והבלתי חוקיים בהם מוחזקים העצורים בתאים שליד בתי המשפט הצבאיים.

2. העצורים, המובאים לדיונים בפני בתי המשפט הצבאיים, מוחזקים מדי יום משעות הבוקר המוקדמות ועד לסיום כל הדיונים בשעות אחרי הצהריים המאוחרות, בתנאים מחפירים של צפיפות נוראית, מניעת גישה לשירותים, חוסר אוורור בתאים, חוסר מחניק בקיץ וקור כבד בחורף ומחסור במי שתייה ובארוחות סדורות, הכל כמפורט להלן בעתירה זו.

3. שיפור מידי בתנאים כמבוקש, או לחלופין התלית הדיונים בבתי המשפט הצבאים והפסקת החזקתם של העצורים בתנאים מחפירים בתאים עד לסיום הדיון בעתירה, אינו דורש משירות בתי הסוהר ומצה"ל הוצאה כספית גדולה או התארגנות מכבידה. המשך החזקת העצורים בתנאים אלה פוגע קשות בכבודם ובבריאותם של העצורים.

אשר על כן ביהמ"ש הנכבד מתבקש להתערב מיידית ולהוציא צו ביניים שיעמוד בתוקף עד למועד סיום הדיון בעתירה זו.

לחילופין, מתבקש ביהמ"ש הנכבד לקבוע דיון דחוף בעתירה זו.

ואלה נימוקי העתירה:

1. עתירה זו מכוונת נגד ההפרה הבוטה של זכויות העצורים, כבודם ובריאותם כשהם מוחזקים ליד בתי המשפט הצבאיים בהמתנה לדיוניהם.
2. העתירה מוגשת בהסתמך על תצהיריהם של עותרים ועצורים נוספים, בהם הועלתה תלונה על תנאי החזקתם בתאים שליד בתי המשפט הצבאיים.

העותרים

3. העותרת מס' 1, תושבת שכם, עצורה ומוחזקת כיום בבית סוהר השרון. משפטה מתנהל בבית המשפט הצבאי בשומרון שבסאלם. הדיון הבא במשפטה קבוע ליום 5.12.2007.
4. העותר מס' 2 תושב שכם, עצור מיום 18.5.07 ומוחזק כיום בכלא מגידו ומשפטו מתנהל בבית המשפט הצבאי בשומרון. הדיון הבא בעניינו צפוי להתקיים בתאריך 9.12.2007.
5. העותר מס' 3 תושב שכם, עצור מיום 15.1.07 ומוחזק כיום בכלא מגידו ומשפטו מתנהל היום בבית המשפט הצבאי בשומרון.
6. העותר מס' 4 תושב שכם, עצור מיום 14.1.07 ומוחזק כיום בכלא מגידו ומשפטו מתנהל היום בשומרון.
7. העותר מס' 5 תושב בית לחם, עצור מיום 11.1.07 ומוחזק כיום בבית סוהר שקמה ומשפטו מתנהל היום בפני בית המשפט הצבאי יהודה בעופר.

8. העותרת מס' 6 תושבת קלקיליה ואם לשבעה ילדים, עצורה, והדיון בעניינה מתקיים בבית המשפט הצבאי בשומרון.
9. העותר מס' 7 תושב שכס הינו עו"ד פלסטיני אשר מייצג וייצג עשרות עצורים ביטחוניים, ונחשף מדי יום לתנאים קשים בהם מוחזקים העצורים.
10. העותר מס' 8, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, הינו עמותה הרשומה בישראל העוסקת בין היתר במאבק ציבורי ומשפטי נגד עינויים ובהגנה על זכויותיהם של נחקרים ועצורים לשהות בתנאי מעצר אנושיים.
11. העותר מס' 9, רופאים לזכויות אדם, הינה עמותה הרשומה בישראל ועוסקת בין היתר בהגנה על זכויותיהם של עצורים, כבודם ובריאותם.

המשיבים

12. המשיב מס' 1 הינו נציב שירות בתי הסוהר, אשר אחראי על כל בתי ומתקני שב"ס בארץ, לרבות בית סוהר עופר.
13. המשיב מס' 2 הינו מפקד בית סוהר עופר, והינו האחראי על מתקן ביהמ"ש הצבאי עופר, וזאת על פי מכתב התשובה של לשכת נשיא ביהמ"ש הצבאי לערעורים ביהודה, מיום 12.07.07, בו צוין כי מתקן ביהמ"ש הצבאי בעופר נמצא תחת פיקודו והנהלתו של מפקד בית סוהר עופר.
14. משיב מס' 3 הינו נשיא ביהמ"ש הצבאי לערעורים ביהודה, ואחראי על ביהמ"ש הצבאי לערעורים אשר ממוקם במתחם של ביהמ"ש הצבאי עופר, אליו מגיעים עצורים לדיוניהם.
15. משיב מס' 4 הינו נשיא בימ"ש צבאי יהודה, אליו מגיעים העצורים לדיוניהם, ובמתחם של ביהמ"ש מונחים תאי ההמתנה של העצורים.
16. משיב מס' 5 הינו נשיא ביהמ"ש הצבאי שומרון (סאלם), אליו מגיעים העצורים לדיוניהם ומוחזקים בתאי ההמתנה במתחם של ביהמ"ש.

הרקע העובדתי :

17. העצורים הפלסטיניים מיהודה ושומרון מובאים מדי יום להארכת מעצרים ו/או לדיון במשפטם בפני שלושה בתי משפט צבאיים, הראשון בית משפט צבאי יהודה (עופר) אשר ממוקם ליד בית סוהר עופר, והשני הינו בית משפט צבאי שומרון (סאלם) אשר ממוקם ליד מחסום סאלם, ובית המשפט הצבאי לערעורים אליו מוגשים ערעורי התביעה וערעורי העצורים על פסקי הדין של שני בתי המשפט הצבאיים ואשר ממוקם גם ליד בית סוהר עופר.

18. העצורים אשר מובאים לדיוניהם בפני בתי המשפט הצבאיים למיניהם מוחזקים בתאי מעצר אשר נמצאים ליד בתי המשפט בתנאים משפילים ובלתי אנושיים כמפורט להלן .

בית משפט צבאי יהודה :

19. בשמונה תאי המעצר הצמודים לאולמות של בית המשפט הצבאי לערעורים ולבית משפט צבאי יהודה , מוחזקים העצורים בצפיפות רבה . בכל תא , שגודלו כ – 2.5 X 2.5 מ' , נמצאים מספר משתנה של עצורים אך בדרך כלל , לפי מיטב ידיעת העותרים, מספרם עולה על 12 עצורים . ביום 10.07.07 ולמראית עיניהם של החתומים מטה אשר הופיעו בפני ביהמ"ש הצבאי יהודה , הצטופפו 14 עצורים על ספסלי הבטון הצמודים לקירות בתא אחד .

20. אין לתאים חלונות מלבד פתח קטן בדלת הכניסה , שברוב הזמן נשאר סגור עם מכסה . אין אוורור בתאים הסגורים (למעט אותו פתח קטן שבדלת) . אין מאוורר ואין מיזוג . תנאים אלה יוצרים תחושת חנק אצל העצורים ויוצר ריח בלתי נסבל בתוך התאים .

21. בתאי המעצר לא מותקנים שירותים והעצורים מורשים לצאת לשירותים חיצוניים רק פעם אחת ביום. ישנם רק שני תאי שירותים אשר אמורים לשרת יותר מ – 50 עצורים. עצור אינו מורשה לצאת לשירותים בשעות אחרות אפילו אם הדבר נחוץ לו באופן מיידי והוא יאלץ להתאפק.

22. סבלם של העצורים אינו משתנה עם שינוי תנאי האקלים , העצורים אף סובלים מקור עז בחורף ומחום אימים בקיץ . בקיץ אין , כאמור , מאווררים ואין מיזוג אוויר ; בחורף אין בתאים חימום והעצורים נאלצים לסבול כאשר הם יושבים על הביטון הקר שחודר להם לתוך הגוף . ומנגד בקיץ הדברים קיצוניים עד כדי כך שכל קירות התא בנוסף לבגדיהם של העצורים נרטבים מאדי הנשימה של העצורים וזיעתם, אשר מייצרים מפלים של רטיבות ומים על הקירות .

23. סבלם של העצורים ממשיך אפילו כשהם מבקשים לקבל מים לשתיה . לדברי העצורים , הם מקבלים מים בבקבוק אחד לכל תא אשר ממולא מברז שליד השירותים , מים אלה חמים בקיץ . אין כוסות והעצורים נאלצים לשתות אחד אחרי השני ישירות מפתח הבקבוק. עצורים שאינם מוחזקים במחנה עופר , אלא מגיעים ממתקני כליאה רחוקים , עוברים את כל השעות מהשכמתם לפנות בוקר ועד לצהריים ללא מזון . לדברי עצורים , גם כאשר מוגש מזון לתא הם מעדיפים להמעיט באכילה מחמת בעיית השירותים .

בית משפט שומרון :

24. המצב בבית משפט שומרון זהה לזה שבבית משפט צבאי יהודה . גם שם צמוד לאולמות נמצאים שבעה תאים להחזקת העצורים המובאים לדיון. ביום 4.7.07 מועד בו הופיע הח"מ בפני ביהמ"ש הצבאי שומרון , הצטופפו 11 עצורים , וזאת למרות שמדובר ביום

- שלא היו בו דיוני הארכת מעצר ותאים אחרים עמדו ריקם . לדבריהם של העצורים , בימים אחרים מוכנסים לתא אחד בין 15 ל – 20 עצורים ואף יותר והצפיפות קשה .
25. בתוך תאי ההמתנה אין ספסל לישיבה . העצורים נאלצים לשבת על הבטון או לעמוד . ביום 04.07.07 נמצא בתוך התא עצור פצוע ברגלו , מוכתם בדם , אך גם הוא נאלץ לסבול מתנאים אלה כאשר הקביים שלו הושארו מחוץ לתא .
26. כמו ביהודה , גם בשומרון התאים סגורים כמעט ללא אוורור . וישנו פתח חלון קטן בדלת הכניסה עם רשת מתכת צפופה ואין חלון או פתח אחר למעבר אוויר . אין מאוורר ואין מיזוג . יש לציין כי מאווררים גדולים מוצבים בחצר מחוץ לתאים . אולם ביום 04.07.07 , רק אחד מהם הופעל , וזאת לעבר הדלת הפתוחה של החדר המשמש לאנשי יחידת הליווי " נחשון " ; נראה שמאווררים אלה אינם יכולים להועיל אלא אם כן דלת החדר פתוחה .
27. בתוך התא חם , אפילו ביום קיץ נעים . ביום חם יותר , התא הוא " כמו תנור " לדברי העצורים . עורך הדין העומד מול הפתח הקטן מריח את הריח החרוף והבלתי נסבל אשר נודף מהעצורים המזיעים . העצורים מציינים שבחורף הם סובלים מהקור , כי לא מסופקים להם גופי חימום או שמיכות , ובמיוחד סובלים העצורים מרצפת הבטון הקרה , עליה הם נאלצים לשבת .
28. העצורים מדווחים שהם מגיעים למתקן לאחר השקמה מוקדמת מאד , ללא ארוחת בוקר . הם אינם מקבלים מזון כלשהו עד לשעות הצהריים . הם מקבלים בקבוק מים אחד לכל העצורים בתא ואשר ממולא מהברז שליד השירותים וכולם נאלצים לשתות מאותו פה של הבקבוק כי אין כוסות .

תלונות העצורים :

29. מתצהירים רבים של עצורים , שהוחזקו בתאי ההמתנה שליד בתי המשפט הצבאיים ואשר נגבו על ידי עורכי הדין בשירותו של העותר מס' 8 , מצטיירת תמונה איומה של תנאי מעצר בלתי אנושיים ובלתי ראויים להחזקת בני אנוש .
30. העותרת מס' 1 מציינת כי היא הובאה לבית המשפט הצבאי בשומרון (סאלם) גם בחורף וגם לאחרונה בחודש אוגוסט . היא מציינת שהעצורות מופרדות מהעצורים . היא מפרטת בתצהירה את התנאים הקשים בתאי ההמתנה כדלקמן :

"...החום היה כבד מאוד , קשה מלנשוא . בחורף הייתי , והיה מאוד קר , גם אז הייתי לבד , המושבים מאבן ולכן מאוד מאוד קר . היה בחדר ריח של רטיבות למרות שחם . הריח מסריח מזיעה של אנשים שהיו לפני , כי אין אוורור . אין שום חלונות כדי להתאוורר . ישנו אשנב קטן בדלת , היה סגור כל הזמן ורק כשהכניסו אוכל פתחו . החדר היה חשוך , ראיתי נורה בחדר אבל לא היה מפתח לאור , ביקשתי שידליקו את האור ולא הסכימו .

אף פעם לא ביקשתי ללכת לשירותים; התאפקתי כי ידעתי שהשירותים ליד הבחורים. וחוף מזה ישנו שם כלב ואני לא מעיזה ללכת לידו.

בבוקר לא אכלתי כי יוצאים מוקדם. שם בסאלם לא מביאים אוכל בבוקר מגישים אוכל רק בצהריים, לא הסכמתי לקבלו כי האוכל נראה מגעיל. מביאים אורז ללא כף ונקניקיה שמריחה גועל. אם אוכלים אז בידיים וזה מסריח ומגעיל.

לא מביאים מים לשתייה. ביקשתי מים והנחשון אמר שאין לו מים והוא לא פנוי. ואני שמעתי אותו מדבר ומתבדח עם החברים שלו. סתם רוע לב.

ביקשתי מהנחשון שיקראו לעו"ד ויגידו לו שאני רוצה לדבר איתו. הם אמרו שהוא עסוק ואין לו זמן לדבר איתי זה בלי שהלכו לבדוק... בפעם האחרונה, אני ביקשתי מים פעמים, ולא נתנו. אני התחלתי לצעוק ומישהו מהנחשון שאל מי אני בכלל ואני אמרתי, "פותרת ומי אתה". הוא אמר, אני הקצין פה, הבנתי שאין לי מה להמשיך לבקש מים. אני אמרתי טוב אל תביא לי אבל לפחות תביא מים לבחורים כי ראיתי שהם רבים מאוד, עשרות בחדר אחד ובטוח קשה להם יותר ממני, לשווא".

מצ"ב לעתירה תצהירה של פותרת אבו אלעיש מיום 21.10.07 כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן 1/ע.

31. העותר מס' 2 מעיד כי הוא הובא לבית המשפט הצבאי בשומרון (סאלם) ביום 18.9.2007. הוא מצייין כי הוחזק יחד עם כעשרים עצורים בתא המתנה אחד. לפי דבריו הוא הצליח לשבת על מדרגת הביטון בתוך התא רק בדוחק. הוא מצייין עוד כי החום בתא היה בלתי נסבל "כמו בתנור", וכי אין חלונות בתא אלא רק אשנב קטן בדלת. לדבריו הוא ראה מקרר אך קיבל מי ברז וזאת רק במידה אנשי הליווי של יחידת נחשון בחרו להביאם.

מצ"ב לעתירה תצהירו של עבדללה נאבולסי מיום 18.09.07 כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן 2/ע.

32. העותר מס' 3 מפרט את מסכת העינויים אותה הוא נאלץ לעבור עת הוא מגיע לדיונים בפני ביהמ"ש הצבאי שומרון, וכך הוא מעיד בתצהירו מיום 10.10.07 :

” ... בקשר לתנאים שהיו בחדר ההמתנה בבית משפט סאלם יש לציין כי הדיון האחרון שהיה לי בתאריך 18/8/07, והדיון הבא יהיה ב 17/10/07, הגענו לחדר בשעה תשע בבוקר לאחר שיצאנו ממגידו בשעה שבע בבוקר, נשארתי שם עד לשעה שלוש אחר הצהריים, והגעתי לחדר במגידו בסביבות השעה שש בערב, כיוון ששמה הליכי הבידוק מאוד קפדניים.

חדר ההמתנה בבית המשפט סאלם נוראית ביותר, כך ששטחה הוא 2 X 7 מטר, וכעבור עשר דקות מהכניסה שלי, נכנסו עוד 27 עצורים, ובשל כך הרצפה והקירות נעשים רטובים מאוד בצורה מגעילה ביותר, כך שאי אפשר להישען לקיר או לשבת על הרצפה, בנוסף לכך בגדי העצורים נרטבים מהזיעה והלחות שיש בחדר.

לא מביאים לנו מים לשתיה בקלות, כך שעליך לבקש הרבה ולהתלונן עד שמביאים, אין מספיק מקומות ישיבה לכל העצורים, לכן בפעם האחרונה עמדתי כמעט כל הזמן, על מנת לאפשר לעצורים המבוגרים והעייפים לשבת.

יש לציין כי החום והלחות גבוהים מאוד בחדר ההמתנה הזה, ואין איוורור, אך יש ממול לחלון החדר מאוורר, וכשאנחנו מבקשים להפעיל אותו, עונים לנו שהוא מקולקל, בפעם האחרונה הביאו לנו אוכל: נקנקות, לחם ואורז בשעה 12 בצהריים.”

מצ״ב לעתירה תצהירו של רדואן אסמאעיל סוידאן מיום 10.10.07 במקור בערבית ובתרגומו לעברית כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/א 3 ו-ע/ב 3.

33. העותר מס' 4 מציין גם הוא את התנאים התת-אנושיים אשר נחשף להם כשהגיע במשפטו בבימ״ש צבאי בסאלם בתאריך 29.8.2007. הוא מפרט את תנאי הצפיפות כאשר 25 עצורים נאלצו להצטופף בתא המתנה אחד וחלק מהעצורים נאלצו לשבת על הרצפה כי ספסל הביטון בתא אינו מספיק לישיבת כל העצורים. הוא מדגיש גם את החום כשלטענתו בגדי העצורים רטובים מזיעה בסוף היום והדרך היחידה לכניסת אוויר לתא הינה דרך אשנב קטן שבדלת.

מצ״ב לעתירה, תצהירו של עומר ערפאת מיום 10.10.07 במקור בערבית ותרגומו לעברית כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/א 4 ו-ע/ב 4.

34. העותר מס' 5, שנעצר בינואר 2007 והובא למשפטו בפני בית המשפט הצבאי ביהודה (עופר), מציין בתצהירו את תנאי המחנק והתנאים הקשים בהם הוחזק יחד עם עצורים נוספים:

"...בעופר כשאנו ממתנינים למשפטינו אנו מחכים בחדרי "המתנה" ששטחם 2 X 3 מטר, בעופר יש רק כחמישה חדרי המתנה כאלה, בלי שום חלון או מעבר אוויר. בתוך החדר הזה הם מכניסים כ- 12 – 15 עצורים, לפעמים אף יותר, מחלקים את האסירים לחמשת החדרים, לפעמים בכל חדר יותר מעשרים בצינוק הזה, משעה 09:00 בבוקר עד 08:00 בערב. בהמתנה נותנים לנו רק ארוחה אחת ונותנים לנו לצאת לשירותים רק פעם אחת למרות שאני הייתי ממתין שם יותר מ- 11 שעות. בהמתנה אין כסאות, יש רק ספסל מבטון, שאי אפשר לנוח עליו, שם יש רטיבות ריח של זיעה, המקום ממש מחניק.

פעם אחת שופט הגיע להמתנה ואז שמו לנו מזרון בעובי 2 ס"מ על הספסל.

יש לציין כי אני לא מעשן, אחרי המשפט בד"כ היו שמים אותנו יחד, מעשנים ולא מעשנים, אז הצפיפות, המחנק והריח מסיגריות היו חונקים אותי לגמרי.

אני נשפתי ל- 14 חודשים, והייתי מוכן להישפט ליותר רק כדי לגאול את עצמי מהסבל הזה של הטרטורים המעברים וההשפלות..."

מצ"ב לעתירה תצהירו של עאטף עביאת מיום 10.06.07 (במקור ובתדפיס) כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/5.

35. העותרת מס' 6, שהינה אישה מבוגרת בת כחמישים שנה, הובאה לדיון בבית המשפט הצבאי בשומרון בתאריך 6.11.2007. היא נחשפה לתנאים הקשים בתאי ההמתנה. היא ציינה כי התא, שבו הוחזקה עם אישה אחת נוספת, היה חם מאד, סגור ללא אוורור וכי האשנב בדלת היה סגור. היא והעצורה השנייה ביקשו לקבל מיים אך איש הליווי הלך ולא חזר.

מצ"ב לעתירה תצהירה של העותרת כותר דיאב מיום 7.11.2007 כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/6.

תנאי מפגש עו"ד לקוח :

36. הן בבית המשפט הצבאי ביהודה והן בביהמ"ש הצבאי בשומרון אין כל אפשרות לקיים שיחת התייעצות בין העצור לבין עורך דינו בתנאים נאותים תוך שמירה על חסיון ופרטיות. עו"ד נאלץ לעמוד מול הפתח הקטן שבדלת תא המעצר ולשמור על מרחק של כמטר מהדלת, כך הוא אמור לקיים את שיחת התייעצות עם לקוחו, כשהשיחה היא מרכז ההתעניינות של כל העצורים האחרים בתא, ובמרחק שמיעה מאנשי הליווי.

37. השיחה עם העצור בתא שליד בתי המשפט הצבאיים, למרבה הצער, מהווה המפגש הראשון ולעתים היחיד בין הסנגור הפלסטיני לבין לקוחו העצור. כידוע רוב העצורים מוחזקים במתקני כליאה בתוך ישראל ועורכי הדין הפלסטיניים אינם מורשים בימינו לבקר במתקנים אלה. גם עוה"ד הישראלים לעתים אינם מצליחים לבקר את העצור עד ליום הדיון בהארכת מעצרו או במעצר עד תום ההליכים בבית המשפט הצבאי, וזאת בשל צווי מניעת מפגש בזמן החקירה.

38. זכותו של עצור להיות מיוצג על-ידי עורך-דין ולהיוועץ בו הוכרה כזכות יסוד מרכזית בשיטתנו המשפטית עוד בימי הבראשית של בית-משפט זה (ראו: ע"פ 307/60 יאסין ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יז(3) 1541, 1570; ע"פ 96/66 טאו נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ(2) 539, 545-546; עוד ראו: ע"פ 533/82 זכאי נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 57, 65; ע"פ 334/86 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(3) 857, 865; ע"פ 747/86 אייזמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 447, 453).

39. עם קבלתו של חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 15), התשמ"א-1981 ניתן לזכות הפגישה וההיוועצות של עצור עם עורך-דין עיגון סטוטורי מפורש, והיא נקבעה בשעתו בהוראת-סעיף 29 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. הוראת-חוק זו הוחלפה בסעיף 34(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שנוסחו זהה לזה שהיה קבוע בהוראת-סעיף 29 הנ"ל. וזו לשון הוראת-הסעיף: "עצור זכאי להפגש עם עורך דין ולהיוועץ בו." כדברי הנשיאה בייניש בע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי (טרם פורסם 4.5.2006, פסקה 14) "אין חולק בדבר מעמדה הרם ומרכזיותה של זכות ההיוועצות בעורך הדין בשיטתנו המשפטית".

40. עוד נקבע בהוראות סעיף 34(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) התשנ"ו – 1996, שפגישת העצור עם עורך דינו צריכה להתקיים ביחידות ובתנאים המבטיחים את סודיות השיחה.

41. העותר מס' 7 הוא עורך דין פלסטיני וותיק, אשר מייצג עצורים רבים בבתי המשפט הצבאיים. הוא מפרט בתצהירו מיום 25.10.07 את תנאי המעצר המשפילים בהם מוחזקים עצורים, אשר הוא מייצג, בתאי המעצר שליד בתי המשפט הצבאיים ומציין גם את הבעייתיות של פגישת עו"ד לקוח ממנה הוא סובל כאשר הוא מנסה ליעץ למרשו. וכך הוא מציין:

”

1. אני משמש כסנגור פעיל בבתי המשפט הצבאיים בגדה המערבית זה שנים רבות, ואני מופיע כמעט מידי יום בבית המשפט הצבאי יהודה שבמחנה עופר או בית המשפט הצבאי שומרון שליד מחסום סאלם. אני מייצג עשרות רבות של חשודים ונאשמים בבתי משפט אלה.

2. מעצם היותי סניגור פלסטיני ובעל תעודת זהות פלסטינית, אינני יכול לפגוש את מרשיי המוחזקים במעצר בבתי הסוהר שבתוך מדינת ישראל. ההזדמנות הראשונה והיחידה שלי לפגוש את מרשיי המוחזקים בישראל הינה בדרך כלל ביום דיונם בבתי המשפט הצבאים.

3. חלק ממרשי מוחזקים בתחילת מעצרום במתקני צה"ל בשטחים ואותם אני לפעמים מצליח לפגוש לפני יום הדיון בהארכת מעצרום, ואולם גם עצורים אלה מועברים לאחר הגשת כתב אישום נגדם, לכל המאוחר, לבתי הסוהר בישראל. כך יוצא שאינני יכול לפגוש אותם ולהיוועץ איתם לאחר הגשת כתב האישום.

4. הן בבית המשפט הצבאי יהודה והן בבית המשפט הצבאי שומרון אין חדר או מקום מיוחד המיועד לפגישת עורך הדין עם לקוחו העצור. הדרך היחידה שלי לדבר עם מרשי לפני הדיון בבית המשפט היא לנהל איתו שיחה דרך פתח קטן שבדלת תא המעצר. בדרך כלל עלי לעמוד במרחק של כמטר מהדלת, על פי דרישת אנשי הליווי. השיחה מתנהלת בפומבי, למשמעם של כל העצורים בתא וגם בטווח השמיעה של כוחות הליווי.

5. מובן מאליו שמגבלות אלו על זכות העצור להיוועץ עם עורך דינו בפרטיות פוגעות פגיעה חמורה ובלתי הפיכה בזכותו של העצור לחיסיון עורך דין – לקוח ובזכותו להליך הוגן ולהגנה הולמת. מגבלות אלו פוגעות גם בחופש העיסוק שלי כעורך דין. "...

מצ"ב לעתירה זו תצהירו של עוה"ד פארס אבו חסן מיום 25.10.07, כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/7.

42. יש לציין כי, בבתי משפט אחרים בישראל המצב הוא שונה, ושם להבדיל מבתי משפט צבאיים, מוקצים תאי פגישה נפרדים להיוועצות ומפגש בין עוה"ד לעצור אותו הוא מייצג.

הפגיעה בכבוד העצור ובהליך ההוגן :

43. הליקויים בתנאי המעצר אשר פורטו לעיל פוגעים בהכרח פגיעה קשה בכבודו של העצור, ומייצרים יחס כלפי העצור אשר מרוחק כשנות אור מהיחס הראוי לבני אנוש. תנאים אלה אף עשויים להביא לפגיעה הכרחית פיזית ונפשית בעצורים.

44. לא זאת אף זאת , כתוצאה מתנאי החזקה הקשים והבלתי אנושיים נפגמת גם זכותו של העצור להליך הוגן . לאחר שהעצור עובר את מסכת העינויים והסבל בתוך התאים הוא מגיע למשפטו תשום מחום או מקור , מרעב ומצמא , ומוטרד כי לא הורשה לעשות את צרכיו ונאלץ להתאפק . וכך עצור כזה אינו יכול להיות מרוכז במהלך משפטו .

45. הפגיעה בזכות ההיוועצות עם עוה"ד ובתנאי החיסיון הדרושים מייצרת ומביאה לפגיעה ברורה באפשרותו של הסנגור לספק לעצור הגנה ראויה ופגיעה בהגנתו של העצור .

מיצוי ההליכים :

46. בתאריך 11.07.07 פנה ב"כ העותרים למשיבים 3 עד 5 והתריע על תנאי החזקת העצורים הבלתי אנושיים ליד בתי המשפט שבאחריותם, ודרש את התייחסות המשיבים וטיפול המידי לשיפור תנאים אלה .

מצ"ב לעתירה זו העתק ממכתב שנשלח אל המשיבים בתאריך 11.07.07 , כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/8 .

47. מלשכתו של המשיב 3 התקבל ביום 12.07.07 מכתב, בו צוין כי מתחם ביהמ"ש ביהודה נמצא תחת אחריותו של שירות בתי הסוהר, וכי עם סיום הברור יודיענו דבר .

מצ"ב לעתירה זו מכתב לשכת נשיא ביהמ"ש הצבאי לערעורים מיום 12.07.07 , כחלק בלתי נפרד הימנה ומסומן ע/9 .

48. עד למועד כתיבת שורות אלו טרם התקבלה התייחסות מהותית ותשובה הולמת מהמשיבים.

הטיעון המשפטי :

49. התנאים בתאים ליד בתי המשפט הצבאיים, כפי שפורטו לעיל, אינם עומדים בסטנדרטים אשר נקבעו הן בדין הישראלי והן במשפט הבינלאומי. תנאים בלתי אנושיים אלה פוגעים בזכויות של העצורים לכבוד, לשלמות הגוף ולפרטיות. התנאים פוגעים גם זכותם להליך פלילי הוגן.

50. בשורה הולכת וגדלה של פסקי דין חייב בית משפט נכבד זה את רשויות המדינה להבטיח תנאי כליאה אנושיים , אשר שומרים על כבודו של העצור או האסיר "לבל יושפל ולבל

יהיה נתון לתנאי מעצר תת-אנושיים אשר עלולים לפגוע בבריאותו ויש לפגוע בכבודו" (בג"צ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג (4) 817, 841 (1999)).

51. הזכות לתנאי קיום מינימאליים היא זכות יסוד, הנשמרת על אף שלילת חירותו של אדם וחובה על המדינה "להראות כי מוקצים למטרה זו המשאבים הדרושים, כמצופה ממדינת חוק המקפידה בזכויותיהם החוקתיות של מי שנמצאים במשמורתה" (בג"צ 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לבטחון פנים, טרם פורסם, 12.2.2007, פס' 29 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה).

52. בעניין העצורים הביטחוניים אשר מוחזקים באזור, פסק הנשיא ברק כי הם זכאים לתנאי מעצר אנושיים ככל עצור אחר :

" מרחב כליאה אינו מכלאה שחיות מצטופפות בה . גם החשודים בגרועים שבמעשה הטרור זכאים למעצר ברמה אנושית מינימאלית ותוך הבטחת צורכי אנוש בסיסיים .אנו עצמנו לא נהיה אנושיים אם לא נבטיח רמה אנושית לעצורים שבשמורתנו . " (בג"צ 3278/02 המוקד להגנת הפרט נ' מפקד צבא ההגנה לישראל באזור הגדה המערבית , פ"ד נז (1) 385 (2002) .

53. עוד צוין כי מקום שהגבלות המוטלות ע"י הרשות המנהלית פוגעות בזכויות אדם של העצור והן אינן נובעות באורח מובנה מעצם שלילת חירותו עקב המעצר, עליהן לקיים במהותן את מבחני פסקת ההגבלה כדי להכשירן מבחינה חוקתית. כך עולה גם מדבריו של השופט מצה בפרשת גולן :

"כלל גדול בדינו , כי כל זכות מזכויות האדם באשר הוא אדם שמורה לו , גם כאשר נתון הוא במעצר או במאסר , ואין בעובדת המאסר בלבד כדי לשלול הימנו זכות כלשהי , אלא כאשר הדבר מחויב ונובע מעצם שלילת חופש התנועה הימנו , או כאשר מצויה על כך הוראה מפורשת בדיון ... הנחת היסוד היא, שסל זכויות האדם של אסיר מכיל את כל הזכויות והחירויות הנתונות לכל אזרח ותושב , למעט חופש התנועה שנשלל ממנו לממש חלק מחירויותיו האחרות . באשר לכמה מאלו , שהיכולת לממשן מותנית בחופש התנועה , השעיית הזכות היא "אינהרנטת" למאסר . חירויות אחרות , שמימושן (למעצר החלקי) אינו מותנה בחופש התנועה ויכול להיעשות גם בתא (או מתא) המאסר , מוסיפות לעמוד לאסיר גם בהיותו בבית הסוהר. אם הרשות חפצה להשעות, או להגביל, את יכולתו לממש גם חירויות מן הסוג הזה, מוטל

עליה להראות כי סמכותה לעשות כן מעוגנת בדיון בהוראה מפורשת ."
(עע"א 4463/94 גולן נ' שרות בתי הסוהר , פ"ד נ (4) 136 , 155).

54. הלכה פסוקה היא , שזכויות האדם של האסיר אינן נפגעות רק בשל עובדת המאסר , אלא הן ממשיכות לחול אף בתוך בית הכלא . כניסוחו של השופט אלון בפרשת הוקמה נ' שר הפנים :

" כלל גדול בידינו , כל זכות מזכויות האדם באשר הוא אדם שמורה לו , גם כאשר נתון הוא במעצר או במאסר , ואין בעובדת המאסר בלבד כדי לשלול הימנו זכות כלשהי , אלא כאשר הדבר מחויב ונובע מעצם שלילת חופש התנועה הימנו , או כאשר מצויה על כך הוראה מפורשת בדיון"
(בג"צ 337/84 הוקמה נ' שר הפנים , פ"ד לח (2) , 826 , 832) .

ובעניין גולן נאמר :

"הלכה מושרשת היא עמנו, כי זכויות היסוד של האדם "שורדות" גם בין חומות בית הסוהר לאסיר (וכן לעציר) אף בתוך תא כלאו. יוצאות מכלל זה הן אך זכותו של האסיר לחופש התנועה, ששלילתה מן האסיר נובעת מכליאתו, וכן מיגבלות המוטלות על יכולתו לממש חלק מזכויותיו האחרות, מהן מיגבלות המתחייבות משלילת חירותו האישית, ומהן מיגבלות שיסודן בהוראה מפורשת בדיון " (פרשת גולן הנ"ל בעמ' 155).

ביהמ"ש העליון קבע גם כי :

"חומות הכלא אינם מפרידות בין העצור לבין כבוד האדם ... החופש נשלל מהעצור, צלם האדם לא נלקח ממנו" (בג"צ 385/79 קטלן נ' שירות בתי הסוהר פ"ד ל"ד (3) 294 , 298 (1980)) .

55. החובה לשמור על זכויות העצורים חייבת להתקיים גם בעת תקופת מעצר קצרה. השופטת פרוקצ'יה הדגישה זאת :

"בתי-המשפט נאלצו להתמודד לא אחת עם תופעות של תנאי מעצר קשים ובלתי הולמים שבהם מוחזקים עצורים ואסירים. בייחוד בולטת הבעיה בבתי המעצר שבהם מוחזקים עצורים לתקופות קצרות, ושבהם קיימים לא אחת בעיית צפיפות קשה ביותר והיעדר תנאים של אוורור מספיק ואור שמש, והסדרי אספקת מזון ומצב תברואה בלתי מספקים.

דווקא אלה אשר אשמתם טרם נתבררה, חשופים לא אחת לתנאי החזקה ושלילת חופש שהם תת־אנושיים הכרוכים בהשפלה ופגיעה בכבודם." (בש"פ 7053/01 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 504, 511 (2001)).

56. גישת הפסיקה שנסקרה לעיל מוצאת את ביטוייה גם בחקיקה הישראלית וביחוד בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו – 1996 (להלן: **חוק המעצרים**). חוק המעצרים פותח בעקרון של "שמירה מרבית על כבוד האדם וזכויותיו" בכל הקשור להפעלת סמכויות מעצר על ידי רשויות המדינה.

57. וכך מפרט סעיף 9 לחוק המעצרים את תנאי המינימום להחזקת עצורים במעצר תוך שמירה על כבודם. סעיף זה קובע כי :

" 9. (א) **עצור יוחזק בתנאים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו.**

(ב) **עצור יהיה זכאי, בין היתר, לכל אלה :**

1. **לתנאי תברואה הולמים, לתנאים שיאפשרו לו לשמור על**

ניקיונו האישי

2. **למזון בכמות ובהרכב המתאימים לשמירה על בריאותו ;**

3. **לתנאי תאורה ואוורור סבירים בתא ...**

58. בעקבות חוק סדר הדין הפלילי הותקנו תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תנאי החזקה במעצר), תשנ"ז – 1997 (להלן: **תקנות המעצרים**). תקנה 3 (א) ו-3 (ב) קובעות תנאים מינימאליים של אוורור ושירותים.

"3. (א) **בתא יהיה חלון שיאפשר אוורור מן החוץ; תא שאין בו חלון**

כאמור יותקנו בו אמצעי אוורור חלופיים סבירים.

(ב) **בתא יהיו שירותים וכיור. .. "**

תקנה 3 (ה) (3) קובעת את מרווח המחייה אשר מחויבים להקצות לעצור בתא מעצר חדש או תא שעובר שיפוץ :

" **השטח הממוצע לעצור בתא לא יפחת מ – 4.5 מטרים רבועים, חישוב השטח האמור יהיה לפי השטח שבין קירות התא, לרבות שטח השירותים, הכיור והמקלחת, ומחולק למספר המיטות בתא . "**

59. תקנה 8 לתקנות הנ"ל קובעת את זכותו של כל עצור לארוחות סדירות:

8. (א) עצור זכאי לקבל שלוש ארוחות ביום לפחות, בשעות סדירות; הארוחות תהינה מורכבות ממזון בכמות ובהרכב הנדרשים לשם שמירה על בריאות העצור.

60. תנאי הכליאה באזור קבועים, בראש ובראשונה, בצו בדבר הפעלת מתקן כליאה (יהודה והשומרון) (מס' 29), תשכ"ז-1967. צו זה קובע הוראות באשר לתנאי הכליאה באזור, אולם אינו מתייחס לגודל תאי המעצר ולצפיפות בהם ולתנאים מינימאליים אחרים.

על אף שצו זה קובע את הבסיס הנורמטיבי לניהול בית מעצר באזור, הרי שעל פי פרשנות ראויה יש להחיל את תקנות המעצרים הישראליות על התאים ליד בתי המשפט הצבאים הנמצאים בתוך שטח מדינת ישראל, והרי מתקנים אלה נמצאים תחת שליטתו וניהולו של המשיב מס' 1 (וזאת בהתבסס על תשובתו של המשיב מס' 3, ע/9 שהובאה לעיל). הן מכיוון שצו הכליאה שותק בסוגית התנאים המינימאליים, והן מכיוון ש"תנאי מעצר מינימאליים הנדרשים על פי סעיף 9 לחוק [חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)], מחייבים כל בית מעצר בלא קשר לשאלה מיהו הגורם המינהלי המופקד עליו" (כדברי השופטת א' פרוקצ'יה בבש"פ 7053/01 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 504, 515 (2001)).

61. לפי פירוט העובדות לעיל ברור הוא כי תנאים מינימאליים אשר נדרשים לפי חוק המעצרים ותקנותיו אינם מקוימים בתאי המעצר שליד בתי המשפט הצבאיים.

62. ביסוד השיטה החוקתית בישראל מובנית ההנחה כי אין לשלול או לגרוע מזכויות יסוד הנתונות לאדם אלא אם כן קיים אינטרס נגדי מוכר, פרטי או ציבורי, רב משקל במידה אשר יש בה להצדיק זאת. למעצרו של עצור מתלווית הגבלה בחירותו האישית, ופגיעה אישית והכרחית בזכויות אדם נוספות אשר אינן ניתנות לשימוש עקב כליאתו של אדם מאחורי סורג ובריח. פגיעות אלה מוגבלות אך ורק לפגיעה ההכרחית הנובעת באופן ישיר ומתחייב משלילת חירותו האישית של העצור, ולא מעבר לכך. הפגיעה בעצורים המוחזקים ליד בתי המשפט הצבאיים חורגת מהפגיעה ההכרחית בחירותם.

63. בימ"ש נכבד זה קבע גם כי אין לעשות אבחנה בין עצור ביטחוני לעצור אחר, וכי עצורים ביטחוניים זכאים לתנאי מעצר אנושיים וזהים ככל עצור אחר, וכך קבע הנשיא ברק בבג"צ 3278/02 כדלקמן:

"אכן המעצר מחייב, מעצם מהותו, שלילת חופש, עם זאת אין בו כדי להצדיק, מעצם מהותו, פגיעה בכבוד האדם. ניתן לקיים מעצר ולהבטיח את בטחון המדינה ואת שלום הציבור באופן שישמור על כבוד האדם של העצור) ... גם החשודים בגרועים שבמעשי הטרור זכאים

למעצר ברמה אנושית מינימאלית ותוך הבטחת צורכי אנוש בסיסיים .
אנו עצמנו לא נהיה אנושיים אם לא נבטיח רמה אנושית לעצורים
שבמשמורתנו . זו חובתו של מפקד האזור לפי הדין הבינלאומי , וזו
חובתו לפי יסודות המשפט המנהלי שלנו . זו חובתו של ממשל ישראלי
על פי מהותו האנושית , היהודית והדמוקרטית" (שם בעמ' 397-398
ליד האותיות ז' – א') .

חוסר מידתיות

64. המשיבים ככל רשות מנהלית אחרת, כפופים לעקרונות המשפט המנהלי, בכלל זה לעקרון המידתיות. החזקת העצורים בתנאים תת אנושיים תוך פגיעה בזכויותיהם לשלמות הגוף ולכבוד, הינה בלתי מידתית, היות והיא נוגדת את סעיף 8 לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו (פיסקת ההגבלה) ואינה תואמת את מבחני המשנה שנקבעו בפסיקה.

65. הדרך שבה פועלים המשיבים נוגדת את שלושת מבחני המשנה שנקבעו בפסיקה בנוגע לעקרון המידתיות, קרי מבחן ההתאמה הרציונאלית בין המטרה לאמצעי, האמצעי שפגיעתו פחותה, ומבחן האמצעי המידתי .

66. **מבחן ההתאמה הרציונאלית:** לא יעלה על הדעת כי שמירה על ביטחון וסדר ליד בתי המשפט תיעשה באמצעות רמיסת זכויותיהם הבסיסיות של העצורים לכבוד ולשלמות הגוף. הפגיעה בזכויותיהם אלה, באמצעות החזקתם במעצר בתנאים תת אנושיים, אינה תורמת לתכלית ראויה.

67. **מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה:** אחזקת עצורים ואסירים בתנאים התת אנושיים בתאי ההמתנה ליד בתי המשפט הצבאיים איננה מהווה את האמצעי שפגיעתו פחותה ביותר בזכויותיהם של העצורים על מנת לשמור על הסדר והביטחון, אלא מדובר באמצעי שפגיעתו הינה ישירה וחמורה ביותר .

68. **מבחן האמצעי המידתי:** הנזק אשר ייגרם מאחזקתם של עצורים ואסירים בתנאים תת אנושיים כפי שפורט לעיל, עולה בעצמתו על התועלת אשר יכולה לצמוח למשיבים כתוצאה מהמדיניות הבלתי חוקית. התועלת היחידה היא לכאורה חסכון כספי למשיבים.

69. אולם בית המשפט הנכבד קבע כי קשיים טכניים או כספיים לא יצדיקו את אי כיבודם של זכויות אדם חוקתיות. חברה, שערך כיבוד זכויות האדם הוא ערך נעלה בעיניה חייבת לשאת במעמסה הכספית הכרוכה בכך , הצהרה על קיומה של זכות – יסוד אין לה משמעות , כל עוד לא ניתן ביטוי מוחשי לשמירה עליה . (בג"צ 7081/93 **בוצר נ' מועצה מקומית "מכבים – רעות"**, פ"ד נ (1) 19 , עמ' 27 (1996)) .

70. וכך גם מציין פרופ' א. ברק בספרו **פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית** (כרך שלישי) ,
נבו 1995 , בעמ' 528 :

” הגנה על זכויות אדם עולה כסף , וחברה המכבדת זכויות אדם צריכה
להיות נכונה לשאת במעמסה הכספית ” .

המשפט הבינלאומי :

71. אמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה 1948, קובעת את החובה לטפל בעציר באנושיות (סעי' 37) ומסדירה תנאי מינימום להחזקת אנשים מוגנים במעצר (סעי' 85) , ביניהם אוורור טוב חימום ונגישות לשירותים ” יומם ולילה”.

72. מקור נוסף, שהתקבל בפסיקת בית המשפט העליון כקנה מידה מוסמך , הוא ”כללי המינימום הסטנדרטים לטיפול באסיר ” של האו”ם משנת 1955 (ראו בג”צ 221/80 **דרויש** הנ”ל בעמ' 544-545 , וכן בג”צ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם** הנ”ל בפס' 18). סעי' 12 לכללי המינימום דורש מתקני נוחיות מספיקים לצרכים הטבעיים . סעי' 20 מחייב הספקת מי שתייה ככל שאדם זקוק להם והספקת מזון בשעות רגילות .

73. הוועדה האירופאית למניעת עינויים (CPT) היא וועדה מקצועית , שהוקמה על מנת למנוע עינויים ויחס אכזרי או משפיל במדינות אירופה החברות באמנה אזורית לעניין זה . הוועדה התייחסה לתנאים הנדרשים לשהות קצרה של עציר והמליצה , בין השאר :

“All police cells should be of a reasonable size for the number of persons they are used to accommodate and have adequate lighting (i.e. sufficient to read by, sleeping periods excluded) and ventilation; preferably, cells should enjoy natural light. Further, cells should be equipped with a means of rest (e.g. a fixed chair or bench) ...

Persons in custody should be allowed to comply with the needs of nature when necessary in clean and decent conditions and be offered adequate washing facilities. They should be given food at appropriate times, including at least one full meal (i.e. something more substantial than a sandwich) every day.”

(The Committee for the Prevention of Torture Standards:
“Substantive” sections of the CPT’s General Reports, p. 8,
<http://www.cpt.coe.int/EN/documents/eng-standards.doc>)

74. סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות משנת 1966, כתבי אמנה 31, עמ' 269, קובעת את הזכות להיכלא תוך שמירה על כבוד האדם של האסיר והעצור :

“All persons deprived of their liberty shall be treated with humanity and with respect for the inherent dignity of the human person.”

75. התנאים בתאי המעצר בבתי המשפט הצבאיים אינם עומדים בדרישות חוק המעצרים והתקנות על פיו ואינם עולים בקנה אחד עם דרישות אמנת ג'נבה הרביעית, כללי המינימום לאסיר של האו"ם וההמלצות המקובלות על מדינות אירופה .

76. מאחר ומדובר בהפרה אשר מביאה לפגיעה בריאותית וגופנית והשפלה לכלל העצורים, יש להפסיק פגיעה זו לאלתר ולשפר באופן מידי את תנאי הכליאה וההחזקה של העצורים בתאי המעצר של בתי המשפט הצבאיים .

אשר על כן, מתבקש ביהמ"ש הנכבד להוציא צו-על-תנאי כמבוקש בראשית עתירה זו, ולאחר קבלת תשובת המשיבים להפוך את הצו על תנאי למוחלט. כמו כן מתבקש ביהמ"ש להורות על מתן צו ביניים כמבוקש לעיל, ולחייב את המשיבים בהוצאות עתירה זו ובשכ"ט עו"ד .

אליהו אברם, עו"ד
ב"כ העותרים

פידא קעואר, עו"ד
ב"כ העותרים